

Schrift lezing: Lucas 5: 36-39 uit de NBG1951 vertaling: Bas Roobol

36. Hij sprak ook een gelijkenis tot hen: Niemand scheurt een lap van een nieuw kledingstuk af om die op een oud kledingstuk te zetten. Anders zal hij niet alleen het nieuwe scheuren, maar de lap van het nieuwe zal ook niet passen bij het oude.
37. En niemand doet jonge wijn in oude zakken; anders zal de jonge wijn de zakken scheuren en weglopen en de zakken gaan verloren;
38. maar jonge wijn moet men in nieuwe zakken doen.
39. En niemand, die oude gedronken heeft, wil jonge, want hij zegt: De oude is voortreffelijk.

Intro op het filmpje bij de preek

Toen was geloven heel gewoon, thema van deze dienst. Met andere woorden nu is het niet meer zo gewoon. Nou dat kun je wel zeggen bij alle ontkerkelijking in dit land. Waar is de tijd gebleven dat je iedereen over straat naar de kerk zag gaan? Geloven was ook thuis heel gewoon. In veel gezinnen stond vroeger een harmonium, waarbij gezongen werd, weet u het nog? Samenzang bij een harmonium heb ik niet kunnen vinden. Harmoniums wel. Kijkt u maar naar het volgende filmpje:

Het harmonium, ik bewaar daar een zekere herinnering aan, want bij mijn ouders thuis stond zo'n harmonium en mijn vader speelde daarop. En op zondagavond stonden we als gezin weleens te zingen rond dat harmonium. Televisie hadden we toen nog niet. Ik praat over zo'n vijftig jaar geleden. En ook mijn ooms als ze op verjaardagen kwamen moesten altijd spelen op dat harmonium. We zongen dan liederen van Johan de Heer, liederen die ik als kind ook op de zondagsschool leerde na kerktijd. Want in de Gereformeerde kerk van Monster werden toen alleen nog de psalmen gezongen. Als je iets anders wilde zingen dan deed je dat thuis, op de club of jongelingsvereniging.

Ik weet nog wel dat die liederen thuis mij meer deden dan de psalmen waar ik helemaal niets van begreep. Ik had er als kind zelfs een hekel aan want op de trap moest ik mijn psalmversje leren dat ik op school moest opzeggen en dat lukte me nooit erg goed. En dan hoopte ik maar dat de meester mij zou overslaan op maandagmorgen. Pas heel veel later ben ik van de psalmen gaan houden. Maar toen was ik al lang getrouwd en had ik al kinderen. Ik vond het in de kerk vroeger doodsaai. Het is echt alleen door Gods genade en diepgelovige ouders, maar ook een gereformeerde jeugdvereniging dat ik bij de kerk ben gebleven, niet door de kerkdiensten uit mijn jeugd.

Bij het slot van het filmpje dat u zag heeft u ook kunnen zien hoe er in onze tijd pogingen worden ondernomen om 'oude wijn in nieuwe zakken' te doen. Oude geliefde liederen weer in een eigentijdse vorm te gieten die ook de jeugd aanspreekt. Een zanger als Kees Kraaijenoord met zijn band maakt daar heel veel werk van. Er zijn inmiddels drie cd's met Nederlandstalige oude geestelijke liederen in een nieuw eigentijds jasje.

Oude wijn in nieuwe zakken is een gezegde geworden, met een wat negatieve klank. Het gaat dan om zaken die wat anders gepresenteerd worden, maar niet wezenlijk veranderd zijn. Maar wat is er op tegen om oude geliefde woorden in het heden nieuw te laten klinken? Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en tot in eeuwigheid. Ik vind deze initiatieven geweldig! Waarom? Omdat het de verschillende generaties weer bij elkaar brengt.

Maar weet u dat 'oude wijn in nieuwe zakken' een omkering van wat er in de bijbel staat? Want in de bijbel staat het namelijk heel anders. Daar gaat het over *nieuwe* wijn die je niet doet in *oude* zakken maar in *nieuwe* zakken. Hoewel de bijbel het niet noemt is het wel mogelijk om oude wijn in nieuwe zakken te doen. Want oude wijn werkt doorgaans niet meer en een nieuwe wijnzak kan die oude wijn gemakkelijk in zich hebben. Er gebeurt met die nieuwe zak niks als je er goede oude wijn in doet, tenzij die oude wijn bitter is, wrang of heel zwaar. Dan gaat er uiteindelijk ook iets met die nieuwe wijnzak gebeuren. Maar er is niets tegen gerijpte, ronde, evenwichtige oude wijn. Oude wijn met karakter past ook goed in een nieuwe wijnzak.

Je kunt dat vergelijken met ons mensen. Als je ouder wordt en de wijn van je leven rijpt, rijpt als het goed is ook je geloof. En een gerijpt geloof, een beproefd geloof, is kostbare wijn. Maar in oudere wijnen zit vaak bezinnsel. Dat bezinnsel moet je niet drinken, want dat is smerig. Maar de wijn zelf is uitstekend. Bij het schenken van oude wijn moet je dus oppassen dat het bezinnsel niet meekomt. Dat is ook zo met gerijpt geloof. Prima wijn, maar oppassen dat je de droesem achterlaat. Dat is alles wat de smaak van het geloof bederft. Als u oude wijn van het geloof schenkt moet u dus goed opletten dat u uw bezinnsel niet mee inschenkt voor de ander.

Wat is dat uw bezinnsel? Sommige dingen van vroeger kunnen als je ouder wordt steeds kostbaarder worden. De inhoud van het geloof, maar ook de vorm waarin het ooit werd gegoten. Alles veranderd in de wereld, maar dat mag niet veranderen. Het moet in de kerk altijd zo blijven zoals het eens was. Want wat vertrouwd is, daar houd je je immers aan vast.

Maar als je niet oppast kan juist dat 'het bezinnsel van uw 'oude wijn' zijn. Bezinnsel dat de wijn van het evangelie voor onze jeugd, voor jonge gezinnen en voor nieuwkomers, onsmakelijk kan maken. Begrijp me goed, er is niks tegen 'oude wijn' op zich, maar wel tegen het 'bezinnsel'. Dat je niet moet willen schenken aan een ander.

Bezinksel als *verstarde* vormen en *gebarsten* tradities. Dergelijk bezinksel heeft voor veel mensen, jeugd en jonge gezinnen, maar ook ouderen die het voor gezien houden, echt hun tijd gehad! Natuurlijk hebben we vormen nodig en sommige tradities kunnen waardevol zijn. Maar alles wat tot verstarring leidt en wat gebarsten is en niet houdbaar, moet je niet proberen te fixen.

Toen de blaasbalg van het traporgel van mijn vader het begaf heeft het ooit plaatsgemaakt voor een elektronisch orgel. En de strook balatum die mijn moeder met boenwas poetste naast het vloerkleed, heeft ooit plaatsgemaakt voor vaste vloerbedekking op de hele vloer. En de verstelbare libertystoel heeft ooit plaatsgemaakt voor het bankstel en de potkachel ooit voor de gashaard. Iets was goed in die tijd, maar het leven nu is anders geworden.

Nu ging dit allemaal over oude wijn in nieuwe zakken. En toch heeft Jezus het niet over oude wijn in nieuwe zakken! Jezus heeft het over nieuwe wijn in oude zakken. Precies omgekeerd. Het begint al met een lap. Je gaat toch niet een lap van een nieuw kledingstuk afscheuren om het op een oud kledingstuk te zetten. Want je maakt daarmee het nieuwe kledingstuk kapot en dat nieuwe lapje op het oude kledingstuk past ook niet bij het oude.

Het is geen gezicht. Uit pure armoë, ik kom uit een gezin van acht kinderen, naaide mijn moeder wel eens een lapje stof op een kapotte broek als ik een gat in mijn knieën gevallen had. Ik schaamde me dood voor mijn vriendjes. Wat een armoë, ze kon er nog beter de pijpen van afknippen!

In de andere evangeliën staat dat bij het wassen de nieuwe lap zal krimpen en zal scheuren en het kledingstuk alsnog verloren gaat. Wat Jezus duidelijk maakt is dat je het oude niet met het nieuwe moet vermengen, omdat beide dan verloren gaan. Zegt dat niet ook iets over ons kerk zijn? Je moet niet hinken op twee benen. Op een oud been en een nieuw been, want dan struikel je en val je. Het gaat steeds weer om een keuze, om duidelijkheid welke richting kiezen we samen, welke is echt berekend op de toekomst?

En niemand doet jonge wijn in oude zakken. De discussie die Jezus ervoor had ging over het vasten van de leerlingen van Johannes. Het ging eigenlijk over het oude verbond. Over de oude manier waarop Israëls geloof in de loop der eeuwen vorm had gekregen. Eens was de wijn fonkelend nieuw geweest. Geweldig wat er allemaal gebeurd was! Hoe Mozes het volk had uitgeleid. Hoe er in de woestijn een hele nieuwe manier van God dienen was ontstaan.

Een splinternieuwe tabernakel, een verbondstent met het heilige der heiligen. Een splinternieuwe ark met de stenen tafelen met daarop de nieuwe geboden. Een priesterdienst die er nog niet eerder geweest was. Allerlei nieuwe offers. Nieuwe wetten, nieuwe verbonden die met God gesloten werden. Wat een vitaliteit, wat een opbloeiend godsdienstig leven, na die slavernij in Egypte! Het was allemaal zo nieuw geworden onder Mozes!

En later toen het volk al lange tijd in Israel woonde is maakte de verbondstent plaats voor een nieuwe tempel van steen. En nog weer eeuwen later was er weer een nieuw fenomeen. Overal in het land werden synagogen gebouwd, waar de Tora werd onderwezen. Keer op keer was er godsdienstig verval. Maar keer op keer heeft Israel ook haar Godsdienst echt vernieuwd.

Maar in de dagen van Jezus was de godsdienst vermengd geraakt. Was het nieuwe sprankelende helemaal verdwenen. Was Godsdienst *religie* geworden. En was de oorspronkelijke bedoeling van de Tora, 'God lief te hebben bovenal en je naaste als jezelf' bedolven geraakt onder duizend en een regeltjes. Bedolven onder wetticisme. Je moet zoveel keer vasten en bidden, je moet dit en je moet dat. Jezus paste daar vriendelijk voor. Past u daar ook voor?

Hij kwam om de nieuwe wijn te brengen van het Koninkrijk! En nieuwe wijn doe je niet in oude zakken. De wijn van het Nieuwe Verbond is die van Gods liefde, vergeving en genade. Gods onverdiende goedheid in Jezus Christus zelf die zijn leven voor ons gaf aan het kruis. De nieuwe wijn van het Koninkrijk was een compleet andere boodschap dan die de schriftgeleerden van Jezus tijd brachten. Een boodschap van bevrijding en genezing.

Van armen die worden opgericht, van treurenden die worden vertroost, van hongerigen die worden verzadigd en dorstigen die worden gelest, van reinen van hart die God mogen zien, van blinden die ziende worden en doven die horen. Van lammen die gaan springen van vreugde! Want Jezus boodschap van genade en liefde zet een mens in de vrijheid en vreugde! Dat is de nieuwe wijn van het Koninkrijk! En de Geest van Pinksteren die Jezus zal uitstorten zal mensen in vuur en vlam zetten en enthousiast maken om het bevrijdende geloof met anderen te delen. En dan zie je dat mensen een diepe vrede en blijdschap gaan ervaren, want de vrede van Christus is in hun hart.

Maar die nieuwe boodschap, die nieuwe sprankelende wijn past niet in *oude* wijnzakken. Want wat is kenmerkend voor een oude wijnzak? Een oude wijnzak is hard en stug geworden. De flexibiliteit is er uit verdwenen. Een oude leren wijnzak rekt niet meer mee. Oud leer heeft de neiging te gaan scheuren. Na verloop van tijd ontstaan er barsten in zo'n wijnzak. Je moet daar geen nieuwe wijn in proberen te doen, want nieuwe wijn is nog volop in een rijpingsproces. De zak kan bol komen te staan en uiteindelijk barsten. En dan gaan beiden verloren, de nieuwe wijn en de oude wijnzak.

Jezus beschrijft de tragiek van Israel. Met het oude verbond zal het niet meer gaan. Er moest iets nieuws komen. Een nieuwe messiaanse gemeente, van Joden en heidenen samen, een *nieuwe wijnzak* met *nieuwe wijn*. Zo kon het evangelie sprankelend nieuw de wereld in gaan, tot de uitersten der aarde.

Maar ook die nieuwe wijnzak van de kerk is door de eeuwen heen oud geworden, heeft vele barsten en scheuren vertoond. Hoeveel goede wijn is er niet weggelopen door onderlinge verdeeldheid. Wijn die bitter geworden was. Wijn die een verkeerde smaak had meegekregen. Slecht bewaarde of verkeerd behandelde wijn. Zowel de wijn als de wijnzak gingen verloren. Hoeveel kerken zijn er niet verdwenen en verdwijnen er nog steeds? Als de Heilige Geest en Gods Woord zijn vernieuwende werk niet meer in je kan doen, wat gebeurt er dan met je als wijnzak? Dan raak je verhard en verbittert en vertonen zich overal barsten en scheuren en loopt je geloof weg!

Maar jonge wijn, de wijn van Gods Koninkrijk, moet je in nieuwe zakken doen, zegt Jezus. Wat betekent dat? Dat betekent allereerst dat u, jij en ik een nieuwe wijnzak moeten worden! Dat je moet knielen bij het kruis van Jezus! Dat je je oude leven bij Hem achter moet laten! Dat je open moet staan voor nieuwe inzichten die Hij je geeft, voor nieuwe wegen die Hij je wijst. Open voor de vernieuwende kracht van de Heilige Geest! Dat je je laat reinigen als wijnvat van alle oude droesem op de bodem van je bestaan. Dat je het water van Gods levende Woord en zijn Geest in je laat stromen, zodat Jezus er nieuwe wijn van kan maken en je ervan uit kunt delen!

Dan zul je fonkelend zijn van vuur, sprankelend van nieuwe kracht! Als je *opnieuw geboren* bent zit er flexibiliteit in je wijnzak, kun je meeveren met het nieuwe dat de Geest geeft. En natuurlijk, nieuwe wijn is soms ook een beetje brutaal, wat uitbundig, van halleluja prijs de Heer! Maar meestal fris en fruitig. In elk geval niet muf of laf van smaak.

We begonnen met: toen was geloven heel gewoon. Een soort nostalgie, verlangen naar vroeger. Maar geloven kan zo 'doodgewoon' zijn dat het 'dood is' of 'dood gaat'. Is dat niet de tragedie van het traditionalisme? Je houdt het een poosje uit omdat iedereen het doet! Maar als het aankomt op een *persoonlijk* geloof of een *persoonlijke* relatie met God of Jezus en die is er niet, dan ben je je geloof kwijt op het moment dat anderen het ook wel geloven met het geloof! Weet u, *echt* geloof is eigenlijk heel *ongewoon*! Het betekent namelijk dat je echt anders bent dan anderen die niet geloven.

Hoe is het met de nieuwe wijn in uw leven? Bent u al een nieuwe wijnzak? Weet u hoe u dat moet worden? Want Jezus schenkt namelijk alleen *nieuwe wijn*! Als u de *oude* voortreffelijk vindt moet u niet bij Jezus zijn! Een nieuwe wijnzak wordt en blijf je als je Jezus uitnodigt in je leven. Jezus was uitgenodigd op een bruiloftsfeest. Hij vond daar lege vaten en veranderde water in wijn. Als je Hem telkens weer uitnodigt in je leven, zal Hij uw, jouw wijnzak, jouw leven vernieuwen. En zo zal Hij jou en de wijn die Hij in jou schenkt, niet verloren laten gaan, maar voor het Koninkrijk behouden. Amen

Dienst van de gebeden

Ziekenlijst

Overlijden: Piet van der Linden

Dankgebed

Voorbeden

1

2

3

4

5

6

7